herpy

GEKKOER

Smooth knob-tailed gecko

Nephrurus levis

En buttet, nataktiv ørkengekko fra det indre Australien med kæmpehoved, store øjne og en kort hale, der ender i en lille knop. Den graver sine egne gange i sandet, er fredelig og trives i et sandterrarie med en varm ende og et fugtigt skjul.

Familie: Carphodactylidae Tidligere navn: *Nephrurus laevis; Nephrurus platyurus* Udgivet 14. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**9-12 cm** snude-kloak-længde
Levetid	**10-15 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Jordboende og gravende**
Biotop	**Ørken og halvørken**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**50 × 30 × 30 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**21-25 °C**
Hotspot	**30-32 °C**
Temperatur, nat	**16-20 °C**
Luftfugtighed	**30-50 %**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**24-36 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Kuld pr. år	**6-9**
Inkubation	**65-80 dage** ved 27-29 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks III**
EU-bilag	**Bilag C**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Slægten Nephrurus står siden 22. juni 2022 på CITES liste III (opført af Australien) og i bilag C i EU's forordning 338/97. Køb og salg inden for EU kræver ingen CITES-papirer, men ved indførsel fra lande uden for EU skal dyret have CITES-eksporttilladelse eller oprindelsescertifikat fra afsenderlandet, og indførslen skal anmeldes ved grænsen. Australien tillader ikke eksport af sine vilde dyr, så dyr i handlen er opdrættet i fangenskab, ofte i Europa. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav.

Om arten

Nephrurus levis hører til knophalegekkoerne, en lille slægt af australske jordgekkoer, hvis korte hale ender i en lille, rund knop. Hvad knoppen bruges til, ved man ikke sikkert. Arten har glattere hud end de tornede slægtninge som *Nephrurus asper*, og det er også, hvad artsnavnet *levis*, glat, hentyder til. Hovedet er stort og bredt, øjnene store og mørke og kroppen kort og kraftig, og det giver dyret et næsten komisk udtryk.

Grundfarven er rosagrå til lilla- eller gulbrun med lyse og mørke småknopper og pletter, der ofte danner tværbånd over ryg og hale. Mange dyr har nogle få smalle, lyse tværlinjer. Ungerne er gerne tydeligere tegnet end de voksne.

Arten blev beskrevet af De Vis i 1886. Der skelnes mellem tre underarter: *N. l. levis* i det meste af udbredelsen, *N. l. occidentalis* ved Vestaustraliens centrale kyst og *N. l. pilbarensis* i Pilbara.

Voksne dyr bliver ca. 9-12 cm fra snude til kloak, og hunnerne er lidt større end hannerne. Den oprindelige hale er kun omkring 2 cm lang. Mister dyret den, vokser der en ny frem, men den bliver ofte rundere og uden den tydelige knop. Der findes få pålidelige vægttal, så vægten er ikke angivet i faktaboksen.

I terrariet er arten rolig og nem at have med at gøre, så længe den får lov at grave. Den tåler håndtering bedre end mange andre ørkengekkoer, men den er mest et dyr at se på. Med god pasning bliver den 10-15 år.

Udbredelse og levested

Arten findes kun i Australien, hvor den lever i det tørre og halvtørre indre af New South Wales, Northern Territory, Queensland, South Australia og Western Australia. Den er almindelig i South Australia og når mod nord til egnen ved Tennant Creek, mod øst til Bourke i New South Wales vest for Great Dividing Range og mod vest til Vestaustraliens kyst.

Den mangler i Victoria, i de fugtige egne langs syd- og østkysten, i det tropiske nord og i det sydvestlige hjørne af Western Australia. Underarten *pilbarensis* kendes fra Pilbara og *occidentalis* fra kystegnene omkring Shark Bay og Narryer.

> **Oprindelig udbredelse:** Australien.

LEVESTED

Gekkoen lever i åbent, tørt land: sandsletter, klitter, spinifex-ørken, tørt buskland og åben skov med akacie og eukalyptus. Fælles for stederne er løs, veldrænet jord, som den kan grave i.

Om dagen ligger den i en gang under jorden eller under en sten eller en træstamme, hvor der er køligere og mere fugtigt end ved overfladen. Efter solnedgang kommer den frem og jager edderkopper, græshopper, biller, kakerlakker, skorpioner, skolopendre og endda mindre gekkoer.

Dagene er varme, og forskellen mellem dag og nat er stor. Om vinteren bliver nætterne kolde, og dyrene ligger stille i gangene. Den kølige tid sætter gang i ynglen, så hunnerne begynder at lægge æg, når det bliver forår, og det efterligner man i terrariet.

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr kan holdes i et terrarie på mindst 50 × 30 × 30 cm (længde × bredde × højde), men større er bedre, og bundarealet tæller mere end højden. Arten holdes bedst enkeltvis, fordi flere dyr sammen kan slås. Plastkasser i reoler er også en mulighed, og unger klarer sig fint i små bokse på ca. 35 × 20 × 10 cm.

Bunden er det vigtigste. Brug fint sand, gerne iblandet lidt ler eller let fugtig jord, i et lag på 10-12 cm, så gekkoen kan grave gange, der ikke falder sammen. Giv den et eller to mørke skjul med én indgang, fx en omvendt underskål eller en korkhule, og stil skjulene direkte på bunden af terrariet. Hold sandet under og i det ene skjul fugtigt, så der altid er en fugtig zone. Indretningen kan være enkel: et par flade sten og nogle rødder er rigeligt, og planter er unødvendige.

TEMPERATUR

Arten skal have en tydelig forskel mellem varm og kølig ende. Læg en varmemåtte under den ene ende, eller brug en svag keramisk varmer, så overfladen dér når 30-32 °C. Den kølige ende holdes på 21-25 °C. Om natten må hele terrariet falde til 16-20 °C, og varmen kan slukkes. Styr altid varmekilden med en termostat, og mål med et termometer i begge ender.

Om vinteren får avlsdyr typisk 8-10 uger med lavere temperatur, kortere dage og mindre foder. Det kræver et sundt, velnæret dyr, og er du i tvivl, så hold vinteren mild.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Selv om arten kommer fra tørre egne, kan den ikke undvære fugt, for gangene under jorden er fugtigere end luften ovenover. Luftfugtigheden i terrariet kan ligge på 30-50 %, men sandet under det ene skjul skal altid være fugtigt. Fugt det nedefra eller hæld lidt vand i to-tre gange om ugen. For lidt fugt giver problemer med hudskiftet og i værste fald udtørring.

Stil en lav skål med frisk vand i den kølige ende, og skift det dagligt. Hold resten af bunden tør, for vådt sand ved overfladen giver mug, og fugt i varmen er usundt. Stik en finger ned i sandet ved skjulet for at tjekke, at det stadig er fugtigt.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er nataktiv og har ikke brug for stærkt lys, og kraftige spotlamper stresser den. Som regel gives kun varme, og dagslyset i rummet styrer døgnrytmen. Der findes ingen faste retningslinjer for UVB til arten, så det er valgfrit.

Vil du give UVB, så vælg et svagt rør og sørg for, at gekkoen kan ligge i skygge i sit skjul hele dagen. Lyset kan være tændt 10-12 timer om dagen om sommeren og skal være slukket om natten. Gode skjul betyder langt mere end lyset.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Gekkoen lever af insekter og er ikke kræsen. Giv fårekyllinger, dubia-kakerlakker og mindre græshopper, og en gang imellem voksmøllarver eller melorme som afveksling. Et måltid er typisk 4-5 insekter, der er mindre end dyrets hoved. Voksne fodres 3-5 gange om ugen, unger hver dag eller hver anden dag.

Pudr insekterne let med kalk, og giv et vitamin- og mineraltilskud med D3-vitamin et par gange om ugen. Æglæggende hunner har brug for ekstra kalk. Fodr insekterne med grøntsager og insektfoder et døgn eller to, før de kommer i terrariet, og fjern dem, der ikke bliver spist. Gekkoen lagrer fedt i den korte, tykke hale, og en tynd hale er et tegn på, at noget er galt.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Gekkoen er rolig og fredelig, men generet, når den er ny. Den bliver aktiv efter mørkets frembrud og tilbringer det meste af dagen i sit skjul. Mange dyr vænner sig til håndtering, og arten tåler det bedre end mange andre ørkengekkoer, men den bliver ikke så tam som *Eublepharis macularius*.

Håndter den kort og lavt over bunden på en flad hånd, og forstyr den ikke om dagen, hvor den hviler. Tag aldrig fat i halen. Hold dyrene hver for sig, og sæt kun han og hun sammen til parring. En han kan holdes med to-tre hunner, men det kræver et stort terrarie og tæt opsyn. Stress viser sig ved, at dyret holder op med at æde eller graver rastløst frem og tilbage.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne kendes på en tydelig bule ved halens rod, hvor hemipenis-poserne sidder, og på en række porer lige foran kloakken. Hunnerne er lidt større og har en jævn halerod. Kønnet kan som regel ses, når dyrene er et par måneder gamle.

Arten yngler villigt, når den er 2-3 år gammel, og det er bedst at vente til da. Tidligere avl frarådes, fordi unge hunner bliver tappet for kalk og kan få et kortere liv. Hunnen skal være udvokset og i godt huld, før hun sættes i avl.

PARRING

Avlen følger årstiderne, og en kølig vinter er vigtig. Giv dyrene 8-10 uger med lavere temperatur, kortere dage og mindre foder. Når det bliver varmere igen, begynder hunnerne at lægge æg. I Australien begynder æglægningen omkring september og varer sommeren over.

Sæt hannen til hunnen i hendes terrarie om aftenen, og hold øje med dem. Er hunnen uvillig, eller går hannen for hårdt til, så skil dem straks. Hunnen kan gemme sæd og lægge flere kuld efter en enkelt parring, så hannen kan flyttes ud igen efter nogle dage.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger som regel to æg ad gangen, sjældnere ét. Kuldene kommer med omkring fire ugers mellemrum, og det kan blive til 6-9 kuld i en sæson. Æggene er hvide og læderagtige og tørrer let ud.

Hunnen graver æggene ned i fugtigt sand, ofte under det fugtige skjul, så kig efter dem jævnligt. Giv hende rigeligt med insekter pudret med kalk i hele sæsonen. Taber hun sig, eller bliver halen tynd, skal avlen stoppes, så hun kan komme til kræfter.

INKUBATION

Flyt æggene, så snart du finder dem, til en lille boks med fugtig vermiculite eller perlite uden at vende dem. Læg dem delvist ned i substratet, og luk boksen med et par små lufthuller. Brug en inkubator, der kan holde temperaturen stabil på 27-29 °C.

Ved 28-29 °C klækker æggene efter 65-80 dage, ved lavere temperatur tager det længere tid. Ved 27 °C bliver der omtrent lige mange hanner og hunner, men det er ikke undersøgt grundigt, om temperaturen styrer kønnet. Der findes ingen faste tal for fugtigheden, så hold substratet let fugtigt og tjek, at æggene ikke falder sammen.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne skifter hud inden for det første døgn og begynder at spise efter fire-fem dage. Giv dem små fårekyllinger og kakerlakker pudret med kalk hver dag eller hver anden dag.

Hold dem enkeltvis i små bokse med 5-8 cm sand, et lille skjul, et fugtigt hjørne og en lav vandskål ved samme temperatur som de voksne. Ungerne er udvoksede efter omkring to år. Der findes få vækstdata, så vej dem jævnligt.

Sundhed og typiske fejl

Arten er hårdfør, når den har sand at grave i og et fugtigt skjul, og de fleste problemer skyldes pasningen. De typiske fejl er:

- For lidt fugt, så hudskiftet går dårligt, og rester sidder fast på tæer og hale. I værste fald udtørrer dyret. Sørg for et fugtigt skjul hele året.
- For lidt kalk og D3-vitamin, især hos unge dyr og æglæggende hunner. Det giver bløde knogler og rystelser.
- Fedme, hvis dyret får for meget foder. En meget tyk hale er et tegn på det.
- Æglægningsbesvær hos hunner i dårligt huld. Søg dyrlæge, hvis hun er tydeligt udspilet og ikke får lagt.
- Sand, der sluges med byttet. Fodr gerne på en flad sten eller i en lav skål.
- Stress fra for mange dyr sammen eller for meget håndtering.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig hale og en kraftig krop. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis gekkoen taber sig, ikke spiser i flere uger, virker slap eller ikke kan skifte hud.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.